

3. Гусаров К. В. Окремі питання легітимності рішень Вищого Адміністративного суду України в практиці Європейського суду з прав людини // Актуальні правові та організаційні проблеми публічного управління та судочинства. НДІ приватного права і підприємства НАПрН України. URL: http://www.nvppp.in.ua/vip/2018/6/tom_1/6-1_2018.pdf. (дата звернення 27.10.2021)

МОРОХІНА Каріна,

здобувач вищої освіти другого курсу
факультету підготовки фахівців
для органів досудового розслідування
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник:

ЮНІНА Марина,

кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри цивільного права
та процесу Дніпропетровського
державного університету
внутрішніх справ

ПОХОДЖЕННЯ ЮРИДИЧНОЇ ОСОБИ: ТЕОРІЯ ФІКЦІЇ

Розкриття сутності походження юридичної особи потрібно розпочинати з історії розвитку поглядів на цю категорію в праві. Шлях до розкриття її сутності повинен бути диференційним, залежно від того, про яку організаційно-правову форму і навіть про яку конкретно юридичну особу йдеться, а множина теорій юридичної особи не тільки не заважає, а навпаки, допомагає обслуговувати потреби цивільного обороту [1].

Саме з римського права бере початок “штучна особа”, а саме юристи Римської республіки Марціан, Алфен та Ульпіан звернули увагу на те, що майно, права та обов'язки можуть належати не окремій людині або групі осіб, а створений ними певній організації. Але сама ідея юридичної особи не отримала значного розвитку в римському праві. З цього приводу Л. Дорн писав: «Римляни були дуже обережними, щоб застосовувати термін «юридична особа» [2].

В цивільному праві розглядається 4 групи теорій походження “юридичної особи”: теорія фікції, або уособлення; теорія персоніфікованого майна; теорії, що не визнають самостійного значення юридичної особи як суб'єкта права; теорії, що заперечують реальність юридичної особи як суб'єкта права. Розглянемо одну з них, а саме “теорію фікції”.

Теорія уособлення, або іншими словами теорія фікції, що панувала в Середні віки за підтримки церкви, стала для К. Ф. Савіньї, основою для теорії про юридичних осіб. Вчення Савіньї полягає в наступному, що первісне

поняття особи або юридичного суб'єкта збігається з поняттям

особи: кожна окрема людина є правоздатною. Але багатьом людям може цілком чи частково відмовлено в правоздатності і тому, правоздатність може бути перенесена на те, що не є окремою людиною, а саме на юридичну особу. Звідси можна сказати, що юридична особа - це штучний, фіктивний суб'єкт права, створюється тільки для юридичних цілей, його повноваження поширюються тільки на відносини приватного права. Як проста фікція, юридична особа не може мати ні свідомості, ні волі, тому є недієздатною.

Савіні вважав, що кожна окрема юридична особа повинна отримувати своє буття від державної влади, відстоюючи таким чином дозвільний порядок утворення юридичних осіб. Д.І. Мейер писав: "... Як ні природно здається визнання юридичної особистості, все ж юридична особа є суб'єкт права тільки тому завжди потребує визнання з боку громадської влади" [3, 99 с.].

У своїй теорії Савіні звертався до положень навколо наукового характеру, які було висунуто Інокентієм IV. Крім того, автор представляє сутність юридичної особи в уособленні, шляхом фікції та обґрунтовує свій погляд джерелами римського права. Перш за все, він вважає, що спочатку «матеріалом» для юридичної особи в римському праві стала саме держава або муніципії, з яких далі перенесено на всі інші корпорації і, нарешті, на саму державу.

Звісно, теорія Савіні викликала закиди в формальності та поверхності, але на все це є одна відповідь, що ця теорія до цього ж і прагнула, аби бути тільки формальною та строго юридичною.

Савіні вперше сформулював та науково обґрунтував теорію фікції і затвердив її по відношенню до цивільного права. Причина, по якій ця ідея юриспруденції з'єдналася з думкою Савіні полягає в тому, що він скористався нею для вирішення важливого практичного питання свого часу і таким чином реалізував її значення та наочно показав її цінність [4].

Список використаних джерел:

1. І. Спасибо-Фатєєва І., Кібенко О., Борисова В.. Теорії походження юридичної особи: монографія, 2007 URL : <https://sci-lib.biz/pravo-ukrajini-korporativne/teoriji-pohodjennya-yuridic-hnoji-67771.html> (дата звернення 12.10.2021)
2. Борисова. Теорії сутності юридичної особи: історія і сучасність. URL:https://dspace.nlu.edu.ua/bitstream/123456789/4616/1/Borysova_117.pdf (дата звернення 12.10.2021)
3. Мейер Д.І. Російське цивільне право: навч.посібник. 1864. 790с.
4. О. В. Танімов, О. Крапивіна, М. Малкіна. Теорія фікції К. Ф. Савіні, 08.04.2002.URL <https://cyberleninka.ru/article/n/teoriya-fiktsiy-k-f-savini/viewer> (дата звернення 12.10.2021)м